

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 10, 2016

[Назад](#)

[Головна](#)

0 0 0 0 0 0 0 0

УДК 334.021

*В. О. Діордієв,
аспірант, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса*

ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ФІНАНСОВОГО ІННОВАЦІЙНОГО ХАБУ В УКРАЇНІ

*Viktor Diordiiev,
Ph.D. student, Institute for Market Problems and Economic-and-Ecological Research
of the National Academy of Sciences of Ukraine, Odesa*

FUNDAMENTALS OF ESTABLISHING A FINANCIAL INNOVATION HUB IN UKRAINE

У статті викладено основні тенденції розвитку фінансової індустрії, зокрема, звертається увага на виокремлення нового напрямку - фінтеху, проаналізовано динаміку інвестицій у нього. Також наведено кілька поглядів на визначення інноваційного хабу, зазначено, що сьогодні не існує однозначного визначення, і наведено приклади сучасних досліджень в області інноваційних хабів. Далі у статті мотивується доцільність створення саме інноваційного фінансового хабу в Україні, приведено якість, що характеризують сучасне середовище в Україні як сприятливе для створення такого хабу. Також згадано технологію блокчейн, сучасний стан її імплементації та перспективи її розвитку в Україні та світі.

This article presents some major trends in the financial industry, in particular, it draws attention to the new direction - fintech, the dynamics of investment in it are analysed further. Some views on the definition of an innovation hub are also shown, it is noted that nowadays there is no clear definition. Some examples of modern research in the field of innovation hubs are noticed further. After that, the article brings some motivation to show there is real sense in establishing an innovation financial hub in Ukraine, some qualities that characterise the current Ukrainian environment as favourable for creating such a hub are also given. Blockchain technology, the current state of implementation and prospects of its development in Ukraine and worldwide are mentioned afterwards.

Ключові слова: фінтех, інноваційний хаб, фінансовий хаб, фінансові інновації, фінансова кон'юнктура, блокчейн.

Keywords: fintech, innovation hub, financial hub, financial innovations, financial conjuncture, blockchain.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасний світ розвивається із шаленим темпом, а фінансові послуги є одним із локомотивів цього розвитку. У той час як інновації концентруються у дослідницьких та бізнесових центрах світу, Україна залишається на периферії прогресивних рухів. У контексті реформування української держави та зміцнення її конкурентоспроможності дуже важливим є створення сприятливих умов для розвитку інноваційних індустрій, зокрема, фінансової. Створення та діяльність інноваційного фінансового хабу є дуже цікавою як з наукової точки зору, так і зі сторони практичної реалізації.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Наукове дослідження проблеми створення і функціонування інноваційних хабів є дуже новим у світі, в Україні ж поки не виявлено наукової зацікавленості цією темою. Серед зарубіжних дослідників даної проблематики слід відзначити Я. Швааба, С. Шмідт, Д. Гетхеджа, Х. Мораа, а також представників ЮНІСЕФ К. Фабіана, Д. Донг-Х'ю Кіма, Д. Йорка.

Метою статті є визначення на основі аналізу сучасних тенденцій розвитку фінансових інновацій основних засад створення інноваційного фінансового хабу, обґрунтування доцільності існування такого хабу саме в Україні.

Виклад основного матеріалу. Цифровий прогрес, що пришвидчується із кожним днем, змушує провідні економіки світу інвестувати все більші кошти у розвиток сучасних технологій, у тому числі фінансових. У 2013-2014 рр. у широке використання увійшов термін "фінтех", який позначає економічний сектор компаній, що використовують передові технології для удосконалення фінансових послуг [3]. Фінтех вважається одним з найперспективніших (а тому й затребуваних) напрямків для стартапів, незважаючи на складності держрегулювання, з якими доводиться стикатися, працюючи в цьому напрямку.

Фінтех-індустрія є однією із найдинамічніших у світовій економіці. Згідно із нещодавнім дослідженням Accenture, однієї з провідних світових консалтингових компаній, якщо у 2013 р. валові інвестиції у фінтех склали 4,6 млрд \$, у 2014 р. у фінтех було вкладено вже 12,7 млрд \$, а минулого року і взагалі 22,3 млрд \$. Зростання у 2015 р. було зумовлено, в першу чергу, відносно помірним зростанням у фінтех секторі США - найбільшому в світі - який додатково отримав 4,5 млрд \$ фінансування (зростання 44%) і швидким зростанням у фінтех секторі Китаю, який збільшився на 445% до майже 2 млрд \$, а також в Індії (1,65 млрд \$), Німеччині (770 млн \$), та Ірландії (631 млн \$). При цьому, інвестиції продовжують зростати шаленими темпами. У першому кварталі 2016 р. валові інвестиції склали 5,3 млрд \$, що на 67% вище за аналогічний період минулого року. Як можна побачити на рисунку 1, кількість угод також невинно зростає. [1, с. 3-4].

Рис. 1. Глобальні інвестиції у фінтех [1, с. 3]

Останні роки явили людству такі революційні фінтех-компанії як TransferWise, Square, Zenefits та багато інших. Подібні компанії виникали у країнах, де інноваційні спільноти є об'єднаними та де існують сприятливі для стартапів середовища. Ці функції призначені концентрувати в собі інноваційний хаб.

Об'єднання стартап-спільноти навколо інноваційних хабів не тільки полегшує залучення інвестицій, але й дозволяє поєднувати зусилля молодих бізнесів та утримувати їх у країні, що сьогодні є дуже актуальним для України. Створення інноваційних хабів є логічним бажанням менеджерів, які намагаються підтримувати місцеві економіки. Інноваційні хаби по всьому світу стають невід'ємною частиною устрою міст, регіонів чи навіть країн в міру того, як ентузіасти намагаються оживити можливості економіки і працевлаштування за допомогою створення середовища, що сприяє розвитку інновацій. Розміри подібного середовища можуть варіюватися від окремих будівель з кількома компаніями (їх часто називають бізнес-інкубаторами) до цілих географічних регіонів, кластерів.

Відсутність чіткого загальноприйнятого визначення інноваційного хабу іноді викликає плутанину. Так, за визначенням Массачусетського технологічного інституту, інноваційним хабом вважається «кілька мережа взаємопов'язаних технологічних компаній, замовників і постачальників».

Задля детальнішого визначення дослідниками із Оксфорда було виділено 5 головних атрибутів, які формують ідеальний інноваційний хаб [4]:

1. Спільність. Хаби зазвичай підкреслюють, що вони лише слугують для зустрічей та об'єднання інноваційної спільноти, і що без цієї спільноти, вони були б нічого не варті.

2. Самоорганізація і адаптивність. Хаби не повинні функціонувати зверху вниз; вони завжди виникають з «низової» ініціативи новаторів і підприємців. Менеджери хабів зазвичай вважають себе менше лідерами, а більше посередниками. У той час як донори і спонсори, як правило, необхідні для фінансування хабів, вони розглядаються скоріш як підтримка, їм не дозволено нав'язувати порядок денний, що не відповідав би потребам, які виділяє товариство.

3. Не здійснювати інновації, а допомагати інноваторам. Хаби не є творцями або виконавцями інновацій (проектів, стартапів, додатків тощо). Хаби можуть бути більш-менш вибагливими і жорсткими щодо виконавців, яких вони підтримують, але, врешті-решт, підприємці розглядаються як ті, хто реально впливає на світ.

4. Гетерогенне знання. Мабуть, найбільш цікавою властивістю хабів є те, що вони прагнуть збирати однодумців, але в той же самий час об'єднують людей з різним життєвим досвідом і знаннями. В основі лежить ідея, що стартапи потребують комплементарних складових (наприклад, креативного дизайну продукту і фінансування), а також що інновація за своєю суттю спирається на нові і незвичайні поєднання існуючих знань.

5. Місцеві форпости вищої мети. Ще одним цікавим аспектом хабів є те, що вони підкреслюють адаптацію до місцевих умов, але в той же час мають тенденцію до самовизначення як частини глобального руху. Насправді, коворкінг все частіше розглядається як глобальний рух, і він почав надавати ідеї і шаблони для проєктування хабів (які часто виявляються схожими у різних куточках світу).

Я хочу наголосити, що організація не обов'язково повинна відповідати всім цим ознакам, щоб кваліфікуватися як хаб. Ці атрибути призначені для опису ідеалізованої концепції хабу. Зазвичай вони концентрують зусилля тільки на деяких з цих атрибутів. Так, у нашій державі інноваційними хабами можуть похизувати такі міста як Київ, Одеса, Харків, Львів, однак їх конкурентоспроможність саме як хабів у світовому масштабі є сумнівною. Вони концентрують в собі виробничі ресурси, наукові інститути, але не забезпечують інноваційної цілісності. Якщо говорити про організації, то дуже перспективним виглядає "Креативний квартал" у Львові та Києві, що зараз створюється україно-ізраїльським інвестором та підприємцем Іллею Кенігштейном. Однак це є дуже багатофункціональним закладом, у той час як створення інноваційного хабу, який би поєднував фінтех-спільноту, дозволило б сконцентрувати зусилля саме на фінансових інноваціях.

Створення інноваційного фінансового хабу в Україні виглядає доречним у контексті діяльності Національної інвестиційної ради та ініціативи щодо створення в Україні так званого фонду фондів. Національну інвестиційну раду було створено як консультативно-дорадчий орган при Президентові України у грудні 2014 р. «з метою активізації роботи щодо розвитку інвестиційного потенціалу України, збільшення обсягу іноземних інвестицій, поліпшення інвестиційного клімату в країні, забезпечення захисту прав інвесторів». [5] 3 29 серпня 2016 р. похваляти діяльність ради призначено колишнього голову Адміністрації Президента України Бориса Ложкіна, який відомий своїм авторитетом у вітчизняних та іноземних бізнес-колах. Участь в інвестиційній раді прийматиме багато видатних персоналій, серед яких, наприклад, угорсько-американський бізнес-магнат Джордж Сорос. [7] Фонд фондів - це посередницька організація, що дозволяє місцевим інвестиційним фондам залучати кошти на венчурні інвестиції від провідних світових інвесторів, які оперують дуже великими сумами, а тому рідко напряму вкладають гроші у стартапи. Подібні проєкти вже функціонують у США, Канаді, Китаї, європейських країнах тощо. В Україні фонд фондів може бути створено вже у 2017 р., а курувати його діяльність будуть заступник голови Адміністрації Президента Дмитро Шимків та голова AVentures Capital Андрій Колодюк. Поміж зацікавлених сторін серед інших називають Європейський інвестиційний фонд, який бере участь у подібному проєкті в Румунії, де вже вдалося залучити 59 млн €. [2]

Розвиток інноваційної фінансової кон'юнктури України не лише дозволив би залучити більш інвестиції у розвиток флоту України, але й надав би значного імпульсу створенню нових технологій на ринку транспортних послуг. Наприклад, страхування вантажних перевезень завдяки технології блокчейн може дозволити розробляти смарт-контракти, що значно б знижували витрати та зводило б корупційні ризики до мінімуму. Смарт-контракт - це електронний алгоритм, що описує набір умов, виконання яких тягне за собою заздалегідь обумовлені події в реальному світі або цифрових системах. Для реалізації смарт-контрактів необхідним є децентралізоване середовище, що повністю виключає людський фактор. Концепція розумних контрактів існує з 1994 р., однак реальне практичне використання стало реальним лише після представлення технології блокчейн, на якій базується функціонування криптовалюти біткоїн. Блокчейн являє собою тип бази даних, що приймає певну кількість записів і поміщає їх у блок. Кожен блок потім долучається до наступного блоку через криптографічний підпис. Це дозволяє використовувати блокчейн як бухгалтерську книгу, яку, із відповідними дозволами, кожен може використовувати та валідувати. [9, с. 17] У своїй нещодавній доповіді Всесвітній економічний форум спрогнозував, що до 2027 року 10% світового ВВП буде зберігатись на блокчейні. [6, с. 23]

Якщо вести розмову про впровадження технології блокчейн в Україні, то в першу чергу слід відзначити Auction 3.0, децентралізовану систему блокчейн-аукціонів. Як зазначено в концепті технічного завдання проєкту, «ціллю проєкту є побудова прозорої, децентралізованої системи електронних аукціонів для приватизації чи передачі в оренду майна, що перебуває в державній чи комунальній власності, з метою мінімізації існуючої корупції, низькокваліфікованого управління таким майном, зменшення навантаження на державний бюджет та що надає змогу вільно приймати участь в такому процесі». [8, с. 3] Систему вже запроваджено у обласних та міських радах та адміністраціях Одеси, Києва, Львова, Полтави, Дніпропетровська та Херсона. Із власних джерел автору статті також відомо, що впровадженням технології зацікавились і у Національній академії наук України.

Висновок. Звичайно, тимчасова окупація частини української території не сприяє покращенню інвестиційного клімату нашої держави, однак це не має завадити нам стати успішною країною. Так, Ізраїль перебуває у стані перманентної війни вже майже 30 років. Близькі нам Грузія та Молдова, не дивлячись на наявність ворожих псевдодержавних утворень на своїх територіях, успішно продовжують інтеграцію у західну цивілізацію. Ми живемо у часи великих змін у нашій країні, під час яких великі справи можна робити легше та швидше, ніж в усталеному суспільстві. Тому необхідно діяти, а не списувати кожну невдачу на війну, адже слабкими нас поважати реально ніхто не буде. Створення інноваційного фінансового хабу надало б значного поштовху розвитку української економіки.

Список використаних джерел.

1. Аксенчер (2016 р.), «Фінтех та ландшафт, що еволюціонує: засадничі пункти для індустрії», режим доступу: http://www.fintechinnovationlablondon.co.uk/pdf/Fintech_Evolving_Landscape_2016.pdf (Дата звернення до ресурсу: 15 жовтня 2016 р.).

2. Ліга Бізнес (2016 р.), “Полмиллиарда на стартапы: зачем в Украине создается фонд фондов”, режим доступу: http://biz.liga.net/all/it/stati/3503432-polmilliarda-na-startapy-zachem-v-ukraine-sozdaetsya-fond-fondov.htm?utm_source=biz (Дата звернення до ресурсу: 14 жовтня 2016 р.).
3. Макоулі, Д. (2014 р.), “Що таке фінтех?”, *Уортон фінтех*, режим доступу: <https://medium.com/wharton-fintech/what-is-fintech-77d3d5a3e677#.d62morear> (Дата звернення до ресурсу: 8 жовтня 2016 р.).
4. Оксфордський інститут інтернету, Оксфордський університет (2014 р.), “Чим є в принципі технологічний інноваційний хаб”, режим доступу: <http://cii.oii.ox.ac.uk/2014/09/16/what-is-a-tech-innovation-hub-anyway> (Дата звернення до ресурсу: 2 жовтня 2016 р.).
5. Офіційне інтернет представництво Президента України (2014), “Глава держави створив Національну інвестиційну раду”, режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/glava-derzhavi-stvoriv-nacionalnu-investicijnu-radu-34447> (Дата звернення до ресурсу: 20 жовтня 2016 р.).
6. Світовий економічний форум (2015 р.), “Глибинне зрушення. Переламні принципи та соціальний вплив технології”, режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GAC15_Technological_Tipping_Points_report_2015.pdf (Дата звернення до ресурсу: 3 жовтня 2016 р.).
7. Українська правда (2016 р.), “Ложкін каже, що йому допомагатиме Сорос”, режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2016/08/29/7119003> (Дата звернення до ресурсу: 19 жовтня 2016 р.).
8. Фондація інновацій та розвитку (2016 р.), “Система електронного аукціону на базі технології блокчейн”, режим доступу: <https://www.gitbook.com/book/lashaantadze/e-auction-3-0/details> (Дата звернення до ресурсу: 9 жовтня 2016 р.).
9. Хенкок, М. та Вейзі, Е. (2016 р.), “Технологія розподіленого реєстру: по іншу сторону блокчейну”, *Урядовий офіс науки Об'єднаного Королівства*, режим доступу: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/492972/gs-16-1-distributed-ledger-technology.pdf (Дата звернення до ресурсу: 3 жовтня 2016 р.).

References.

1. Accenture (2016), “Fintech and the Evolving Landscape: Landing Points for the Industry”, available at: http://www.fintechinnovationlablondon.co.uk/pdf/Fintech_Evolving_Landscape_2016.pdf (Accessed on 15 October 2016).
2. Liga Biznes (2016), “Half-a-billion on startups: why a fund of funds is created in Ukraine”, available at: http://biz.liga.net/all/it/stati/3503432-polmilliarda-na-startapy-zachem-v-ukraine-sozdaetsya-fond-fondov.htm?utm_source=biz (Accessed on 14 October 2016).
3. McAuley, D. (2014), “What is FinTech?”, *Wharton FinTech*, available at: <https://medium.com/wharton-fintech/what-is-fintech-77d3d5a3e677#.d62morear> (Accessed on 8 October 2016).
4. Oxford Internet Institute, University of Oxford (2014), “What is a tech innovation hub anyway?”, available at: <http://cii.oii.ox.ac.uk/2014/09/16/what-is-a-tech-innovation-hub-anyway> (Accessed on 2 October 2016).
5. Official website for President of Ukraine (2014), “President has established the National Investment Council”, available at: <http://www.president.gov.ua/news/glava-derzhavi-stvoriv-nacionalnu-investicijnu-radu-34447> (Accessed on 20 October 2016).
6. World Economic Forum (2015), “Deep Shift. Technology Tipping Points and Societal Impact”, available at: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GAC15_Technological_Tipping_Points_report_2015.pdf (Accessed on 3 October 2016).
7. Ukrayinska Pravda (2016), “Lozhkin says Soros will help him”, available at: <http://www.pravda.com.ua/news/2016/08/29/7119003> (Accessed on 19 October 2016).
8. Innovation and Development Foundation (2016), “Electronic auction system based on blockchain technology”, available at: <https://www.gitbook.com/book/lashaantadze/e-auction-3-0/details> (Accessed on 9 October 2016).
9. Hancock, M. and Waizey, E. (2016), “Distributed Ledger Technology: Beyond Block Chain”, *Government Office for Science*, available at: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/492972/gs-16-1-distributed-ledger-technology.pdf (Accessed on 3 October 2016).

Стаття надійшла до редакції 20.10.2016 р.

ТОВ "ДКС Центр"